

VOOR ZIJ-INSTROMERS

EEN CARRIÈRE IN HET BEROEP- ONDERWIJS

Onderwijsbevoegdheid? Hoe & Wat!

Overweeg je als professional uit de praktijk om als zij-instromer te gaan lesgeven op het mbo of hbo en ben je je aan het aan het oriënteren op een toekomstige onderwijs carrière, dan zie je soms door de bomen het bos niet meer. Waar moet je bijvoorbeeld allemaal aan voldoen en hoe kom je aan de juiste kwalificaties?

Waarom staat in de ene vacature dat je over een onderwijsbevoegdheid moet beschikken en vraagt een andere onderwijsinstelling of je benoemd of gecertificeerd bent. Wat zijn de verschillen?

Deze brochure geeft je handvatten hoe je als zij-instromer vanuit de praktijk goed voorbereid en succesvol de overstap kunt maken naar het lesgeven in het beroepsonderwijs.

Instituut Mentoris

Hoofd opleidingslocatie:
Pakhuis Noorderhaven
Noorderhavenstraat 49
7202 DD Zutphen

Telefoon 0575-845158
Mobiel 06 - 121 177 49

www.instituutmentoris.nl
info@instituutmentoris.nl

INHOUD

Onderwijsbevoegdheid? Hoe & Wat!	3
Verschillende 'onderwijsbevoegdheden'	4
Aan welke eisen moet een zij-instromer in het beroepsonderwijs voldoen?	5
Samenwerking Instituut Mentoris en Fontys Hogescholen	6
Informatie voor mbo- en hbo-Onderwijsinstellingen	7
Bijlage 1: Overzicht typen onderwijs	8
Bijlage 2: Maatwerk Fontys	9

Wijzigingen in wet- en regelgeving voorbehouden.

Uitgave: februari 2019

© Niets in deze uitgave mag gekopieerd of gebruikt worden zonder de schriftelijke toestemming van de auteur/Instituut Mentoris.

INFORMATIE VOOR ZIJ-INSTROMERS IN HET BEROEPSONDERWIJS

Onderwijsbevoegdheid? Hoe & Wat!

Wegwijs worden in de wet- en regelgeving in het onderwijs is niet makkelijk. Zeker als je je aan het oriënteren bent op een toekomstige onderwijscarrière. Waar moet je allemaal aan voldoen en hoe kom je aan de juiste kwalificaties? Soms zie je door de bomen het bos niet meer. Denk aan het behalen van een onderwijsbevoegdheid: benoemd of gecertificeerd kunnen worden.

Onderwijsbevoegdheid bestaat niet voor het mbo en hbo

In het huidige wettelijke kader komt de term 'bevoegd' in het mbo- of hbo-beroepsonderwijs niet voor. Veelal wordt de term 'onderwijsbevoegd' gebruikt om aan te geven dat een (vak)docent beschikt over een diploma van een 1e of 2e graads lerarenopleiding.

'Het mooiste van vakkennis is, dat je het kunt delen'

In het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs is de term bevoegdheid wel in de wet omschreven¹. In het beroepsonderwijs wordt met bevoegd de docent bedoeld die benoemd of gecertificeerd aan het werk is op basis van een geschiktheidsverklaring in combinatie met een pedagogisch-didactisch getuigschrift (mbo) óf een certificaat basiskwalificatie didactische bekwaamheid (hbo)².

Bevoegdheid heeft hier de betekenis dat de docent aantoonbaar en volledig aan de benodigde vakinhoudelijke én pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen voldoet.

Wanneer een benoeming / certificering?

In het onderwijs is het (wettelijk) verplicht dat docenten met een **aanstelling** bij **Rijks bekostigde mbo- of hbo-beroepsopleidingen benoemd / gecertificeerd** zijn.

Daarnaast kunnen **docenten ook tijdelijk lesgeven** bij Rijks bekostigde mbo- én hbo-beroepsopleidingen. Zij kunnen **onbenoemd** (voor maximaal 160 uur per jaar) of **tijdelijk benoemd** lesgeven als docent, inleen docent, freelance docent, parttime docent, hybride docent en zo verder. Echter, er zijn wel een aantal voorwaarden verbonden aan het lesgeven voor deze docenten.

Docenten die lesgeven – met of zonder arbeidsovereenkomst – bij **particuliere mbo- of hbo-beroepsopleidingen** hoeven **niet benoemd / gecertificeerd** te worden.

www.particulieronderwijsnederland.nl

Het onderscheid tussen bevoegd, tijdelijk bevoegd en onbevoegd in het mbo wordt door de Minister als volgt toegelicht:

"Docenten die tijdelijk benoemd en in opleiding zijn (voor het PDG of het getuigschrift van een lerarenopleiding) voldoen nog niet aan alle bekwaamheidseisen. Zij geven les tijdens hun opleiding en zijn dus tijdelijk bevoegd om onderwijs te verzorgen. Pas als ze hun opleiding met succes hebben afgerond, zijn ze definitief bevoegd. Docenten die echter binnen de daartoe vastgestelde wettelijke termijn hun opleiding niet hebben afgerond en nog steeds als docent benoemd en werkzaam zijn, zijn echter onbevoegd. Zij kunnen niet meer als docent ingezet worden in het mbo."

¹ In deze brochure wordt alleen ingegaan op het benoemen of certifiëren van (aankomend) vakdocenten die als zij-instromer willen gaan lesgeven in beroepsgerichte opleidingsdomeinen in het onderwijs. Voor overige (leraren)opleidingen verwijzen wij naar de site van de Rijksoverheid | werken in het onderwijs. <https://bit.ly/2j5BFJF>

² Met een 2e graads bevoegdheid kun je ook benoemd worden in het beroepsonderwijs.

Zij-instromers

Je bent een zij-instromer in het beroeps-
onderwijs als je vanuit een ander beroep docent
wilt worden. Of je bent al bevoegd docent, maar
wilt lesgeven in een ander vak of in een andere
onderwijssector.

Voorbeeld

Je hebt jarenlang gewerkt als advocaat en
je wilt je kennis, kunde en ervaringen met
studenten delen als vakdocent. Als zij-instromer
kun je een pedagogisch-didactische bijscholing
volgen of een opleiding bij een tweedegraads
lerarenopleiding.

Verskillende 'onderwijsbevoegd- heden'

In Nederland bestaat er geen algemene,
uniforme 'onderwijsbevoegdheid' voor
docenten. Afhankelijk van waar je werkt
met een aanstelling, heb je bijbehorende
kwalificatie-eisen. Er zijn dan ook meerdere
'onderwijsbevoegdheden' voor verschillende
typen onderwijs.

In **bijlage 1** is een beknopt overzicht van de
verschillende typen onderwijs, de bijbehorende
vereisten en de daaraan verbonden (leraren)
opleidingen opgenomen.

Waar kies je voor?

Voordat je een 'onderwijsbevoegdheid' wilt
behalen, moet je nadenken voor welk type
onderwijs je dat wilt doen. Met andere woorden:
waar wil je voor de klas staan? Wat past bij jou?

*De beste manier om iets te leren
is er les in te geven.*

LUCIUS ANNAEUS SENECA, CA.3 V.CHR.-65 N.CHR.

- ✓ Wil je als **docent** lesgeven in het vak **wiskunde** op een **middelbare school**, dan is een lerarenopleiding vereist om 1e of 2e graads docent te worden.
- ✓ Wil je als **docent** lesgeven in het vak **boekhouden** aan een **mbo-opleiding**, dan moet je benoemd worden. Basis voor de benoeming is het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG).
- ✓ Wil je als **docent** lesgeven in het vak **financieel management** aan een **hbo-opleiding**, dan moet je gecertificeerd worden. Basis voor de certificering is de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB).

Aan welke eisen moet een zij-instromer in het beroepsonderwijs voldoen?

Voor het lesgeven in het mbo alsook in het hbo zijn een aantal eisen opgesteld voor zij-instromers in het beroepsonderwijs.

- Voor het onderwijs voldoende maatschappelijke en beroepservaring
- Een verklaring omtrent gedrag (VOG)
- Docentgeschikt zijn:
 - > geschikt zijn om les te geven;
 - > aan de vakeisen voldoen;
 - > met de kennis en ervaring binnen 2 jaren aan de kwalificatie-eisen kunnen voldoen.

Vorbereidingseisen mbo

- Een afgeronde mbo-opleiding met minimaal 3 jaren praktijkervaring in het vak waarin de zij-instromer les wil geven. Daarnaast beschikt de zij-instromer op basis van de opleiding en ervaring over een kwalificatieniveau vergelijkbaar met hbo- of wo-niveau¹. (Het bevoegd gezag² van de opleiding beoordeelt dit niveau).
- Een afgeronde opleiding in het hoger onderwijs (hbo of wo).

Vorbereidingseisen hbo

- Een afgeronde opleiding in het hoger onderwijs (hbo of wo).

Eerst bijscholen of direct aan het werk?

Als zij-instromer kun je morgen al voor de klas staan in het beroepsonderwijs, mits je op voorhand aan een aantal eisen voldoet. Je wordt eerst tijdelijk benoemd/ gecertificeerd en binnen een termijn van twee jaar moet je aan de betreffende kwalificatie-eisen voldoen (lees: PDG (mbo) – BDB (hbo)).

Je kunt er ook voor kiezen om jezelf eerst te oriënteren en/of bij te scholen tot competent vakdocent om vervolgens pas te gaan werken in het beroepsonderwijs.

Beide opties zijn mogelijk. Houd er wel rekening mee dat een aantal reguliere opleidingstrajecten alleen toegankelijk is voor zij-instromers met een baan of stageplek in het beroepsonderwijs.

Heb je (of wil je nog) geen baan in het beroepsonderwijs maar wil je wel starten met pedagogisch-didactische bijscholing, dan kun je ter voorbereiding bijvoorbeeld terecht bij particuliere opleidingsinstituten zoals Instituut Mentoris.

Eerst aan het werk – daarna bijscholen

- **Voordeel:** je staat direct voor de klas (al dan niet betaald) en je doet veel werkervaring op. Het bijscholingstraject wordt voor je gefaciliteerd tijdens je werk.
- **Nadeel:** je staat onvoorbereid en onervaren voor de klas. Let op: het uitvalpercentage starters vanuit zij-instroom ligt het eerste jaar op ongeveer 30%.

Eerst bijscholen – daarna aan het werk

- **Voordeel:** je bent goed voorbereid op het werken in het onderwijs en je kunt een bewuste, gefundeerde keuze maken voor het type onderwijs, het niveau en de doelgroep.
- **Nadeel:** je moet het bijscholingstraject zelf regelen en organiseren.

¹ Aantoonbaar werk- en denkniveau door middel van een erkende capaciteitentest. Deze test moet afgenomen worden door een COTAN gecertificeerd instituut en het niveau staat gelijk aan referentiegroep NLQF 6 (= bachelor niveau).
² Het bevoegd gezag is de werkgever/ onderwijsinstelling.

INFORMATIE VOOR ZIJ-INSTROMERS IN HET BEROEPSONDERWIJS

Samenwerking Instituut Mentoris en Fontys Hogescholen

Instituut Mentoris biedt professionals uit de praktijk de mogelijkheid zich bij te scholen tot vakdocent in het beroepsonderwijs. De post-hbo-opleiding Doceren als 2e beroep is een pedagogisch-didactisch bijscholingsprogramma, dat professionals uit allerlei vakgebieden helpt om versneld een loopbaanstap richting het beroepsonderwijs te zetten.

Wat de opleiding Doceren als 2e beroep uniek maakt is dat het professionals uit de praktijk de mogelijkheid biedt zich vooraf te ontwikkelen tot competent vakdocent in het beroepsonderwijs zonder dat ze een baan nodig hebben bij een onderwijs- of opleidingsorganisatie. Deze vakmensen hebben enorm veel ervaring, kennis en kunde in huis en ze leren er in ruim negen maanden een tweede vak bij namelijk het lesgeven aan pubers, adolescenten en/of volwassenen.

Lesgeven op mbo of hbo

Voor deelnemers die ervoor kiezen na de opleiding een loopbaanstap richting het mbo- of hbo-beroepsonderwijs te zetten en hiervoor de benodigde kwalificaties willen behalen heeft Instituut Mentoris samenwerkingsafspraken gemaakt met **Fontys Hogescholen**.

Maatwerktrajecten

Met het diploma van de post-hbo-opleiding Doceren als 2e beroep kun je bij Fontys Hogescholen in aanmerking komen voor een versneld traject **of** een individuele maatwerkconstructie. In bijlage 2 staat hierover meer informatie.

In het vervolgtraject werk je aan de ontwikkeling van een beperkt aantal (nog ontbrekende) docentkwalificaties. Een en ander is dus afhankelijk van het uitstroomprofiel (zie bijlage 1) en de doorstroom (zie bijlage 2), de reeds geleverde (onderwijs) prestaties en Elders Verworven Competenties (EVC's).

Hoe werk het?

Verwacht je in aanmerking te komen voor een van de trajecten, dan vraag je een quickscan aan bij Fontys Hogescholen. Binnen twee weken ontvang je een terugkoppeling en wordt je vervolgtraject in kaart gebracht.

Procedure

Stap 1: Je doet een quickscan om te bepalen of je in aanmerking komt voor een versneld of maatwerktraject. Zo ja, dan volgt een intakegesprek.

Stap 2: Je krijgt een intakegesprek waarbij vastgesteld wordt welke docentkwalificaties nog verder ontwikkeld moeten worden.

Stap 3: Je gaat aan de slag met de ontbrekende docentkwalificaties.

Stap 4: Je sluit het traject af met een eindassessment.

Stap 5: Benoeming of certificering volgt.

INFORMATIE OVER ZIJ-INSTROMERS IN HET BEROEPSONDERWIJS

Informatie voor mbo- en hbo- onderwijsinstellingen

Instituut Mentoris biedt geen crebo (mbo) of croho (hbo) opleidingen aan. De opleidingen van Instituut Mentoris zijn geregistreerd en geaccrediteerd door het Centrum voor Post Initieel Onderwijs Nederland (CPION) en hebben daarmee een landelijke erkenning. Zie: www.c pion.nl

Nieuwe docenten aan het werk

Zij-instromers kunnen voor een periode van ten hoogste twee aaneengesloten studie jaren met een tijdelijke benoeming/ certificering lesgeven. In deze periode gaan zij aan de slag met pedagogisch-didactische scholing om uiteindelijk benoemd of gecertificeerd te worden.

Scholing

Onderwijsinstellingen kunnen zelf bepalen wie de pedagogisch-didactische bijscholing verzorgt. Uiteindelijk zal de scholing moeten leiden tot een Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (mbo) zoals bedoeld in de artikelen 4.2.3 en 4.2.4 van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) of een certificering (hbo).

MBO (dual) traject

Het Landelijk Raamwerk Pedagogisch Didactisch Getuigschrift geeft ROC's de mogelijkheid een dual traject op te starten om - vanuit het principe Samen Opleiden - de pedagogisch-didactische bijscholing van zij-instromers vorm te geven. 50% van het traject moet daarbij uitgevoerd worden door een erkende croho lerarenopleider¹. De deelnemers worden dan formeel ingeschreven bij de

lerarenopleider voor het PDG-traject. De examencommissie van de lerarenopleider zorgt voor de borging van de kwaliteit en de getuigschriften. Ook wordt een bewijs van deelname afgegeven op grond waarvan de zij-instroomsubsidie kan worden aangevraagd. Zie ook:

<https://www.mboraad.nl/publicaties/raamwerk>

Subsidie voor mbo docenten

Voor zij-instromers die zich laten omscholen tot mbo-docent kan de werkgever (ROC) een subsidie aanvragen van maximaal € 20.000,- per kandidaat. Zie: www.duo.nl

HBO traject

Aan het bijscholingstraject voor hbo-docenten worden wettelijk geen eisen gesteld. Het programma en de opleider voor de pedagogisch-didactische bijscholing tot Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) zijn vrij invulbaar. Wel moet voor het afgeven van de certificering een assessment worden uitgevoerd door een hogeschool of universiteit. Zie ook:

<https://www.zestor.nl/thema/docentkwalificaties>

Meer informatie

Wil je meer weten over pedagogisch-didactische bijscholing voor zij-instromers door Instituut Mentoris (open inschrijving, incompany of maatwerktrajecten) en/ of de [post-hbo-opleiding Doceren als 2e beroep](#) neem dan contact op met Betsy van Bel via 0575-845158 | 06-12117749. Of mail naar betsy.vanbel@instituutmentoris.nl

¹ Artikel 4.2.5. Uitvoering pedagogisch-didactische scholing | De op grond van artikel 4.2.4, derde lid, noodzakelijk geoordeelde scholing wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek die een lerarenopleiding verzorgt. Het bevoegd gezag stelt in overeenstemming met het bestuur van die instelling het voor betrokkene noodzakelijke scholingstraject vast.

INFORMATIE VOOR ZIJ-INSTROMERS IN HET BEROEPSONDERWIJS

Bijlage 1: Overzicht typen onderwijs

Type onderwijs	Eisen	Opleiding
Basisonderwijs		- PABO
Voortgezet Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> - 1e of 2e graadsbevoegdheid - Universitaire educatieve minor met bevoegdheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Lerarenopleiding - Universiteit
Middelbaar Beroepsonderwijs (mbo)	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) - of 2e graads bevoegdheid <p>Beiden leiden tot een benoeming als docent in het mbo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lerarenopleiding - Lerarenopleiding
Hoger Beroepsonderwijs (hbo)	<ul style="list-style-type: none"> - Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) <p>Leidt op tot certificering als docent in het hbo</p> <p>Opleidingen tot BDB zijn niet gehouden aan wettelijke eisen en zijn dus vrij invulbaar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Assessment: <ul style="list-style-type: none"> >(maatwerk) interne trajecten >(maatwerk) externe trajecten <p>Assessments voor certificering worden uitgevoerd door hogescholen en universiteiten conform de gestelde assessmenteisen.</p>

INFORMATIE VOOR ZIJ-INSTROMERS IN HET BEROEPSONDERWIJS

Bijlage 2: Maatwerk Fontys

Oriëntatiefase

Bijvoorbeeld:

Post-hbo-opleiding **Doceren als 2e beroep** van Instituut Mentoris

Bijcholingsfase voor

- Lerarenopleiding
- PDG traject¹

¹Vanuit het PDG-traject kun je ook doorstromen naar een lerarenopleiding.

Intern traject op hogeschool of **duaal traject** in samenwerking met particulier opleidingsinstituut.

Uitstroom

Middelbaar Beroepsonderwijs (mbo)

Hoger Beroepsonderwijs (hbo)

Versnelling van reguliertraject naar benoembaar MBO-docent

Zij-instromers in het beroepsonderwijs met een diploma van de post-hbo-opleiding Doceren als 2e beroep kunnen in aanmerking komen voor een versnelling binnen het reguliere PDG-traject. Samen met Fontys wordt een vervolgtraject op maat gemaakt aan de hand van de reeds geleverde prestaties.

Maatwerktraject naar benoembaar MBO-docent

Zij-instromers in het beroepsonderwijs kunnen ook in aanmerking komen voor maatwerktraject. Beschik je naast het diploma van van de post-hbo-opleiding Doceren als 2e beroep over een aanzienlijk aantal Elders Verworven Competenties (EVC's) op grond van vooropleiding, (onderwijs) werkervaring en ervaring met de doelgroep, dan is het mogelijk om een traject te volgen in een individuele maatwerkconstructie.

Aanmelden/ informatie Fontys Hogescholen

Voor vragen of meer informatie kun je contact opnemen met **Erik Bienefelt**

Telefoon: 08850 70700

Mail: fontyspro-educatie@fontys.nl

Opmerking: Voor deelname aan een PDG-traject is een (tijdelijke) aanstelling of stage van minimaal 0,4 fte vereist voor de duur van de opleiding/ het maatwerktraject. Voor de certificering tot hbo-docent wordt deze eis niet gesteld.

www.instituutmentoris.nl

Pakhuis Noorderhaven
Noorderhavenstraat 49
7202 DD Zutphen

Telefoon 0575-845158
Mobiel 06 - 121 177 49

www.instituutmentoris.nl
info@instituutmentoris.nl